

Przemysław Hruszka

Doradca Techniczny PRiK

Deklaracje właściwości użytkowych – nowy wymóg prawny

1. Wstęp

Zasady wprowadzania do obrotu lub udostępniania na rynku krajowym wyrobów budowlanych reguluje Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o wyrobach budowlanych (Dz.U. 2014.883 z późniejszymi zmianami).

Dopuszcza ona do obrotu 3 kategorie wyrobów budowlanych:

- wyroby objęte normą zharmonizowaną lub zgodne z wydaną dla nich europejską oceną techniczną z oznakowaniem CE wprowadzane do obrotu zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U.UE L 2011.88.5 z późniejszymi zmianami),

- wyroby budowlane nieobjęte normą zharmonizowaną, i dla których nie została wydana europejska ocena techniczna, oznakowane znakiem budowlanym

- wyroby budowlane nieobjęte normą zharmonizowaną i dla których nie została wydana europejska ocena techniczna, legalnie wprowadzone do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz w Turcji i których właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane zaprojektowane i budowane w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej. Wyroby te nie są oznakowane ani znakiem CE ani znakiem budowlanym.

Ponadto Ustawa reguluje dopuszczenie wyrobów budowlanych do jednostkowego stosowania w obiekcie budowlanym.

Od 1 stycznia 2017 r ulegają zmianie zasady wprowadzania do obrotu i udostępniania na rynku krajowym wyrobów budowlanych, oznakowanych znakiem budowlanym. Natomiast wprowadzanie do obrotu i udostępnianie na rynku krajowym pozostałych kategorii wyrobów budowlanych (ze znakiem CE i bez żadnego znaku) a także dopuszczanie wyrobów budowlanych do jednostkowego stosowania nie ulega żadnym zmianom.

Dla wyrobów instalacyjnych z tworzyw sztucznych nie zostały wydane normy zharmonizowane ani nie wydaje się europejskich ocen technicznych i stąd podlegają one i będą podlegać po 1 stycznia 2017 r oznakowaniu znakiem budowlanym.

2. Zmiany zasad wprowadzenia do obrotu wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym.

Zgodnie z Ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o wyrobach budowlanych, ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy o zmianie ustawy o wyrobach budowlanych oraz ustawy o systemie oceny zgodności (Dz.U z 2015. Poz. 1165), z dniem 1 stycznia 2017 r krajowa deklaracja zgodności z Polską Normą lub aprobatą techniczną dla wyrobów budowlanych zostanie zastąpiona krajową deklaracją właściwości użytkowych wyrobów budowlanych. Właściwości użytkowe wyrobu budowlanego, zadeklarowane w krajowej deklaracji właściwości użytkowych zgodnie z właściwą przedmiotowo Polską Normą wyrobu lub krajową oceną techniczną, należy odnieść do tych zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego, które mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, zgodnie z zamierzonym zastosowaniem tego wyrobu. **Informacje o właściwościach użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk tego wyrobu można podać wyłącznie, o ile zostały określone w krajowej deklaracji właściwości użytkowych.**

Powyższa ustawa zmienia również definicję znaku budowlanego. Wg Ustawy o wyrobach budowlanych przed nowelizacją, przez znak budowlany należy rozumieć zastrzeżony znak wskazujący zapewnienie odpowiedniego stopnia zaufania, to znaczy, że dany wyrób budowlany jest zgodny z Polską Normą albo aprobatą techniczną. W znowelizowanej Ustawie przez znak budowlany należy rozumieć znak wskazujący, że wyrób budowlany oznaczony tym znakiem może być udostępniany na rynku krajowym i stosowany przy wykonywaniu robót budowlanych. **Przez umieszczenie znaku budowlanego na wyrobie budowlanym producent ponosi odpowiedzialność za zgodność tego wyrobu z deklarowanymi właściwościami użytkowymi, wymaganiami ustawy o wyrobach budowlanych i oraz w przepisach odrębnych, mającymi zastosowanie do tego wyrobu.** Ta zmiana ma fundamentalne znaczenie dla stosujących wyroby budowlane. Zgodnie z poprzednimi przepisami klient kupujący wyrób budowlany mógł założyć, że wyrób oznaczony znakiem budowlanym spełnia wymagania Polskiej Normy, którą wyrób był oznakowany a treść krajowej deklaracji zgodności potwierdzająca tą zgodność nie była dla niego istotna. Dlatego też producent nie miał prawnego obowiązku dostarczenia odbiorcy krajowej deklaracji zgodności, chociaż było to powszechnie praktykowane. **Zgodnie z nowymi przepisami wyrób oznakowany znakiem budowlanym może spełniać tylko niektóre z wymagań Polskiej Normy i deklaracja właściwości użytkowych jest niezbędna do zapoznania się przez kupującego z rzeczywistymi właściwościami wyrobu.** Dlatego też znowelizowana ustawa wprowadza obowiązek dla producenta do dostarczenia lub udostępnienia w wersji papierowej lub elektronicznej kopii krajowej deklaracji właściwości użytkowych odbiorcy z każdym wyrobem budowlanym udostępnianym na rynku.

Ponadto znowelizowana Ustawa o wyrobach budowlanych wprowadza obowiązek dostarczania lub udostępniania przez producenta karty charakterystyki lub informacji o substancjach zawartych w wyrobie budowlanym, o których mowa odpowiednio w artykule 31 lub art. 33 rozporządzenia REACH (Dz.Urz.UE L 396 z 30.12.2006, str 1. z późn. zm). Obowiązek dostarczania karty charakterystyki dotyczy wyrobów budowlanych będących substancjami lub mieszaninami w rozumieniu REACH i spełniających warunki wymienione w artykule 31, a obowiązek dostarczania informacji o substancjach zawartych w wyrobie dotyczy wyrobów budowlanych zawierających co najmniej 0,1% wag. substancji spełniających kryteria wymienione w artykule 57 i zamieszczonych w załączniku XIV do Rozporządzenia REACH czyli substancji podlegających procedurze udzielania zezwoleń. W aktualnym załączniku XIV nie ma substancji

stosowanych w rurach i kształtkach z tworzyw sztucznych a więc obowiązek ten nie dotyczy producentów tych wyrobów.

Istotnym do właściwego zrozumienia i stosowania nowych regulacji prawnych są nowe definicje wprowadzone w znowelizowanej ustawie:

- wprowadzenie do obrotu - udostępnienie po raz pierwszy wyrobu budowlanego na rynku unijnym czyli wprowadzenie wyrobu na rynek,
- udostępnienie na rynku krajowym - każde dostarczenie wyrobu budowlanego w celu dystrybucji lub zastosowania na rynku krajowym w ramach prowadzonej działalności handlowej
 - zasadnicze charakterystyki – te cechy wyrobu budowlanego, które odnoszą się do podstawowych wymagań obiektów budowlanych
- właściwości użytkowe wyrobów budowlanych – właściwości użytkowe odnoszące się do odpowiednich zasadniczych charakterystyk wyrażone jako poziom lub klasa, lub w sposób opisowy
- zamierzone zastosowanie – zamierzone zastosowanie wyrobu budowlanego określone w Polskiej Normie wyrobu lub krajowej ocenie technicznej

Nowelizacja Ustawy o wyrobach budowlanych wprowadza nowy rodzaj specyfikacji technicznej wyrobu – krajową ocenę techniczną. Jest to udokumentowana, pozytywna ocena właściwości użytkowych tych zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego, które zgodnie z zamierzonym zastosowaniem mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, w których wyrób będzie zastosowany. Krajowe oceny techniczne zastąpią aprobaty techniczne wydawane na mocy obecnie obowiązujących przepisów. Krajowe oceny techniczne podobnie jak obecnie aprobaty będą wydawane dla wyrobów budowlanych:

- nieobjętych zakresem przedmiotowym Polskie Normy wyrobu, albo
- jeżeli w odniesieniu do co najmniej jednej zasadniczej charakterystyki wyrobu budowlanego metoda oceny podana w Polskiej Normie wyrobu nie jest właściwa albo,
- jeżeli Polska Norma wyrobu nie przewiduje metody oceny w odniesieniu do co najmniej jednej zasadniczej charakterystyki wyrobu budowlanego.

Krajowe oceny techniczne będą wydawane na wniosek producenta przez jednostki upoważnione do wydawania europejskich ocen technicznych zgodnie z zakresem ich właściwości albo przez wyznaczone przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa instytuty badawcze.

W znowelizowanej ustawie wprowadzono nowy Rozdział 2a precyzujący obowiązki producentów, upoważnionych przedstawicieli producentów, importerów i sprzedawców w zakresie wyrobów budowlanych znakowanych znakiem budowlanym. Producenci są zobowiązani do:

- **sporządzania krajowej deklaracji właściwości użytkowych oraz dokumentacji technicznej zawierającej istotne elementy związane z wymaganym krajowym systemem oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego**
- **umieszczania na wyrobie budowlanym lub jego etykiecie znaku budowlanego oraz informacji towarzyszących oraz dodatkowej informacji umożliwiających identyfikację wyrobu budowlanego**

- dostarczania lub udostępniania wraz z wyrobem budowlanym udostępnianym na rynku krajowym deklaracji właściwości użytkowych oraz w stosownych przypadkach innych dokumentów jak Instrukcje stosowania, obsługi, informacje dotyczące zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa, jakie wyrób budowlany stwarza podczas stosowania i użytkowania. Wszystkie te dokumenty sporządza się w j.polskim

Ponadto producenci w stosunku do wyrobów wprowadzonych do obrotu są zobowiązani do prowadzenia ewidencji:

- skarg,
- wyrobów budowlanych nie spełniających wymagań określonych w ustawie,
- wyrobów budowlanych wycofanych z obrotu lub użytkowania

oraz do informowania sprzedawców o wyrobach budowlanych wycofanych z obrotu i użytkowania.

Producenci są zobowiązani do stosowania procedur zapewniających utrzymanie przy produkcji wyrobu budowlanego deklarowanych właściwości użytkowych.

Krajowe deklaracje właściwości użytkowych mają być przechowywane przez producenta wraz z związaną z nimi dokumentacją techniczną przez okres co najmniej 10 lat od dnia wprowadzenia wyrobu budowlanego do obrotu.

Producenci z Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu lub Turcji mogą, a producenci spoza tego obszaru muszą wyznaczyć upoważnionego przedstawiciela mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Upoważnieni przedstawiciele są zobowiązani do:

- przechowywania co najmniej przez 10 lat od dnia wprowadzenia do obrotu wyrobu budowlanego deklaracji właściwości użytkowych i dokumentacji technicznej,
- dostarczania organowi kontrolnemu informacji i dokumentacji niezbędnych do wykazania zgodności wyrobu budowlanego z deklaracją właściwości użytkowych i innymi wymaganiami wynikającymi z Ustawy o wyrobach budowlanych,
- współpracy z organem kontrolnym w działaniach podjętych celem usunięcia zagrożeń jakie stwarzają wyroby budowlane objęte pełnomocnictwem.

Podobne obowiązki ciążą na importerze, który ponadto zobowiązany jest do:

- zapewnienia aby warunki przechowywania lub transportu wyrobu budowlanego nie wpływały niekorzystnie na jego zgodność z krajową deklaracją właściwości użytkowych,
- umieszczenia na wyrobie budowlanym swojej nazwy lub zastrzeżonego znaku towarowego oraz swojego adresu kontaktowego

Sprzedawca może udostępnić na rynku krajowym tylko takie wyroby objęte znakiem budowlanym, które są prawidłowo oznakowane i i towarzyszą im dokumenty wymagane Ustawą o wyrobach budowlanych.

Nowelizacja Ustawy o wyrobach budowlanych wprowadza istotne regulacje na okres przejściowy:

- wyroby budowlane wprowadzone do obrotu ze znakiem budowlanym przed 1 stycznia 2017 mogą być udostępniane na rynku krajowym po tym dniu.
- dla wyrobów ze znakiem budowlanym producent może sporządzić krajową deklarację właściwości użytkowych na podstawie deklaracji zgodności wydanej przed 1 stycznia 2017
- aprobaty techniczne wydane przed 1 stycznia 2017 r mogą być wykorzystywane jako krajowe oceny techniczne do końca okresu ważności tych aprobat.

3. Zawartość deklaracji właściwości użytkowych zgodnie z nowym Rozporządzeniem w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17.11. 2016r w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz.U. z 2016, poz. 1966) w Załączniku nr 2 podaje wzór i treść krajowej deklaracji właściwości użytkowych:

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr.....

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego:

2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego:

3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania:

4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu:

.....

5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony:

.....

6. Krajowy system zastosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych:

7. Krajowa specyfikacja techniczna:

7a. Polska Norma wyrobu:

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji:

7b. Krajowa ocena techniczna:

Jednostka oceny technicznej/Krajowa jednostka oceny technicznej:

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu:

.....

8. Deklarowane właściwości użytkowe

Zasadnicze charakterystyki	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi
----------------------------	----------------------------------	-------

wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań		

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt. 8 deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o wyrobach budowlanych, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisał(-a):

.....
(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....
(miejsce i data wydania)

.....
(podpis)

Rozporządzenie podaje również definicje terminów występujących w tej deklaracji:

- Typ wyrobu budowlanego – zestaw reprezentatywnych poziomów lub klas właściwości użytkowych w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk i zamierzonego zastosowania wyrobu budowlanego wyprodukowanego przy zastosowaniu danej kombinacji surowców lub innych składników w określonym procesie produkcyjnym.

- Polska Norma – Polska Norma wyrobu, niemająca statusu normy wycofanej.

Właściwości użytkowe wyrobu budowlanego mają być wyrażone jako poziom, klasa lub w sposób opisowy, na podstawie oceny i weryfikacji stałości tych właściwości użytkowych, przeprowadzonej zgodnie z krajowym systemem właściwym dla tego wyrobu i jego zamierzonego zastosowania. Rozporządzenie definiuje następujące poziomy krajowych systemów oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych: 1, 1+, 2+, 3 i 4. Systemy te określają działania producenta związane z oceną i weryfikacją właściwości użytkowych wyrobu budowlanego a także zakres tej oceny i weryfikacji, przeprowadzonej na zlecenie producenta przez jednostkę certyfikującą lub akredytowane laboratorium badawcze niebędące akredytowanymi jednostkami własnymi producenta.

Rozporządzenie w załączniku nr 1 określa grupy wyrobów budowlanych objęte obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji właściwości użytkowych oraz wymagane dla tych wyrobów krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych. W Tabelicy 1 podano grupy wyrobów instalacyjnych objęte obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji właściwości użytkowych oraz obowiązujące dla nich systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych.

Tablica 1. Grupy wyrobów instalacyjnych objęte obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji właściwości użytkowych.

Grupa wyrobów budowlanych	Zamierzone zastosowanie wyrobów budowlanych	Krajowy system oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych
Wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków		
Rury, kształtki, złącza i uszczelnienia. Urządzenia zabezpieczające przed przepływem wstecznym. Zawory napowietrzające	- do zastosowań w instalacjach i sieciach kanalizacyjnych	4
Przepompownie i urządzenia (wyroby i zestawy) do oczyszczania i gromadzenia ścieków w miejscu ich powstawania (oczyszczalnie przydomowe, osadniki i zbiorniki)	- do zastosowań w instalacjach kanalizacyjnych	3
Prefabrykowane kanały odwadniające	- do ścieków z budynków i budowli, w tym dróg	3
Studzienki kanalizacyjne włączowe i niewłączowe, stopnie, drabiny i poręcze do studzienek włączowych, wpusty ściekowe (dachowe i podłogowe), syfony, zasuwki, osadniki. Skrzynki retencyjno-rozsączające z osprzętem do wody deszczowej	- do zastosowań w instalacjach i sieciach kanalizacyjnych, w tym w jezdniach, na parkingach, utwardzonych poboczach i na zewnątrz budynków	4
Separatory	- do ścieków z budynków i budowli, w tym dróg	4
Pokrywy i zwieńczenia studzienek włączowych i niewłączowych oraz wpustów kanalizacyjnych	- do stosowania w jezdniach, na parkingach, chodnikach i przejściach dla pieszych	1
	- do innych zastosowań	4
Rury, zbiorniki i wyroby pomocnicze niestykające się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi		

<p>Wyroby do transportu/dystrybucji/magazynowania gazu i paliwa płynnego przeznaczonego do zasilania systemów ogrzewania/chłodzenia w budynkach, z zewnętrznego zbiornika magazynowego lub od końcowej stacji redukcji ciśnienia sieci do wlotu do urządzeń do ogrzewania/chłodzenia budynku: zestawy rurowe, rury, kształtki, zbiorniki, systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepiętnieniu, elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, kanały i przewody zabezpieczające, podparcia/rur/przewodów, armatura regulacyjna i odcinająca, wyposażenie pomocnicze zabezpieczające</p>	<p>- do zastosowań w instalacjach w miejscach podlegających wymaganiom dotyczącym bezpieczeństwa pożarowego</p>	1
	<p>- do pozostałych zastosowań</p>	3
<p>Wyroby do transportu/usuwania/magazynowania wody nieprzeznaczonej do spożycia przez ludzi: zestawy rurowe, rury, kształtki, zbiorniki, systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepiętnieniu, elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, kanały i przewody zabezpieczające, podparcia rur/przewodów, armatura regulacyjna i odcinająca, wyposażenie pomocnicze zabezpieczające</p>	<p>- do zastosowań w instalacjach w miejscach podlegających wymaganiom dotyczącym reakcji na ogień</p>	- 1, 3 lub 4 w zależności od klasy reakcji na ogień
	<p>- w instalacjach i sieciach grzewczych</p>	3
	<p>- do pozostałych zastosowań</p>	4
<p>Wyroby budowlane stykające się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi *</p>		
<p>Zestawy (instalacje rurowe i systemy magazynowania). Rury Zbiorniki Armatura, armatura czerpalna, urządzenia zabezpieczające. Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia połączeń, uszczelki</p>	<p>- do zastosowań w instalacjach w miejscach podlegających wymaganiom dotyczącym reakcji na ogień</p>	- 1, 3 lub 4 w zależności od klasy reakcji na ogień
	<p>- do pozostałych zastosowań</p>	4

Zestawy budowlane, komponenty budowlane, prefabrykaty		
Systemy rynnowe i ich elementy	- do zastosowań w budynkach	4
<ul style="list-style-type: none"> Właściwości użytkowe wyrobów odnoszące się do właściwości sanitarnych wyrobu (zdatność do styczności z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi) określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2015r, poz. 139 i 1893 oraz z 2016r poz. 1250) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2015r., poz. 1989) 		

Jak widać dla zdecydowanej większości wyrobów budowlanych wchodzących w skład systemów instalacyjnych ma zastosowanie 3 lub 4 system oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych. W systemie 4 producent określa typ wyrobu budowlanego, dokonuje oceny właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badań, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu oraz prowadzi zakładową kontrolę jakości, natomiast jednostka certyfikująca lub akredytowane laboratorium nie uczestniczą w systemie. Natomiast w systemie 3 producent określa typ wyrobu budowlanego oraz prowadzi zakładową kontrolę jakości a akredytowane laboratorium badawcze ocenia właściwości użytkowe wyrobu budowlanego na podstawie próbek pobranych przez producenta, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu.

Rozporządzenie reguluje warunki udostępniania przez Producenta krajowej deklaracji właściwości użytkowych na swojej stronie internetowej. Kopia deklaracji musi być udostępniona na stronie internetowej przez okres 10 lat od dnia wprowadzenia wyrobu budowlanego do obrotu. Producent musi zapewnić warunki, aby zawartość deklaracji nie była zmieniana po udostępnieniu na stronie internetowej. Adres tej strony musi być wskazany w informacji towarzyszącej oznakowaniu wyrobu budowlanego. Jeśli natomiast kopia deklaracji nie jest udostępniona na stronie internetowej producenta, to przesyła się ją drogą elektroniczną odbiorcy wyrobu budowlanego. Jednak na żądanie odbiorcy, kopia deklaracji ma być dostarczona w wersji papierowej.

Rozporządzenie reguluje również sposób znakowania wyrobów znakiem budowlanym oraz zawartość informacji towarzyszącej oznakowaniu wyrobu tym znakiem. Znak budowlany umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały bezpośrednio na wyrobie budowlanym lub na etykiecie przymocowanej do tego wyrobu. Tylko w przypadku, gdy umieszczenie znaku budowlanego nie jest możliwe ze względu na wielkość lub charakter wyrobu, znak budowlany umieszcza się na opakowaniu jednostkowym lub zbiorczym albo na dokumentach towarzyszących wyrobowi. Oznakowaniu wyrobu znakiem budowlanym towarzyszą następujące informacje:

- dwie ostatnie cyfry roku, w którym znak budowlany został po raz pierwszy umieszczony na wyrobie budowlanym,
- nazwa i adres siedziby producenta lub znak identyfikacyjny pozwalający jednoznacznie określić nazwę i adres siedziby producenta,

- nazwa i oznaczenie typu wyrobu budowlanego,
- numer referencyjny Polskiej Normy lub numer i rok wydania krajowej oceny technicznej, zgodnie z którą zostały zadeklarowane właściwości użytkowe
- numer krajowej deklaracji,
- poziom lub klasa zadeklarowanych właściwości użytkowych,
- nazwa jednostki certyfikującej, jeżeli taka jednostka uczestniczyła w ocenie i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego,
- adres strony internetowej producenta, jeżeli krajowa deklaracja jest na niej udostępniona

Informacje te umieszcza się lub dołącza do wyrobu budowlanego w taki sam sposób jak sam znak budowlany.

Rozporządzenie zawiera również istotne przepisy przejściowe. Zgodnie z nimi producent wyrobu budowlanego wymienionego w załączniku 1 do Rozporządzenia, który zgodnie z przepisami obowiązującymi do dnia 31 grudnia 2016r nie jest objęty obowiązkiem znakowania znakiem budowlanym, nie jest obowiązany do dnia 30 czerwca 2018r sporządzać krajowej deklaracji właściwości użytkowych przy wprowadzaniu do obrotu lub udostępnianiu na rynku krajowym tego wyrobu. W przypadku wyrobów instalacyjnych dotyczy to producentów rynien dachowych. Natomiast producent wyrobu budowlanego, który sporządził krajową deklarację zgodności na podstawie dotychczasowych przepisów, może stosować do dnia **30 czerwca 2017r**, sposób znakowania wyrobu budowlanego znakiem budowlanym oraz zakres informacji towarzyszących temu wyrobowi zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

4. Deklaracje właściwości użytkowych stosowane przez firmy będące członkami PRiK

Zarząd Polskiego Stowarzyszenie Producentów Rur i Kształtek z Tworzyw Sztucznych (PRiK) podjął decyzję o jednolitym stosowaniu nowych przepisów o deklaracjach właściwości użytkowych przez wszystkie firmy będące członkami Stowarzyszenia. **Wyroby budowlane oferowane przez firmy będące członkami PRiK spełniają wszystkie wymagania Polskich Norm wyrobu i na tej podstawie firmy wystawiają krajowe deklaracje zgodności.** Ponieważ Polskie Normy nie ulegają zmianie członkowie PRiK w związku z wejściem nowych przepisów nie zmieniają wymagań w stosunku do swoich wyrobów, które nadal będą spełniać wszystkie wymagania tych norm. Jednak zgodnie z nowymi przepisami właściwości użytkowe zgodne z właściwą przedmiotowo Polską Normą wyrobu należy odnieść do tych zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego, które mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, zgodnie z zamierzonym zastosowaniem tego wyrobu. Niestety istniejące Polskie Normy dla wyrobów instalacyjnych z tworzyw sztucznych nie zawierają odniesień do zasadniczych charakterystyk. **Nowe przepisy pozwalają legalnie wprowadzić do obrotu i znakować znakiem budowlanym wyroby spełniające tylko niektóre, wybrane wymagania odnoszące się do właściwości użytkowych wymienionych w Polskich Normach. W związku z tym stosowanie tych przepisów**

pozwala na obniżenie jakości oferowanych wyrobów, gdyż jeśli jakieś właściwości użytkowe nie są wymienione w krajowej deklaracji właściwości użytkowych to wyrób nie musi ich spełniać. Na mocy dotychczasowych przepisów, jeśli odbiorca chciał otrzymać wyrób zgodny z Polską Normą wystarczy że w specyfikacji wymagań poda warunek zgodności wyrobu z tą normą poparty krajową deklaracją zgodności. W myśl nowych przepisów w swoich wymaganiach odbiorca musi wyspecyfikować konkretne właściwości użytkowe z Polskiej Normy, gdyż deklaracja zgodności z całą normą już nie będzie wymogiem prawnym.

Biorąc pod uwagę powyższe trudności **Zarząd PRiK podjął decyzję, że firmy członkowskie w swoich krajowych deklaracjach właściwości użytkowych będą deklarowały wszystkie właściwości wymienione w Polskich Normach wyrobu.** Na taką interpretację przepisów pozwala naszym zdaniem art. 5 pkt 2 Ustawy z dnia 25 czerwca o zmianie ustawy o wyrobach budowlanych, który mówi, że dla wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu przed 1 stycznia 2017 r producent może sporządzić krajową deklarację właściwości użytkowych na podstawie krajowej deklaracji zgodności wydanej przed tą datą. Ponieważ krajowa deklaracja zgodności odnosi się do wszystkich właściwości wymienionych w Polskiej Normie wyrobu, więc również wszystkie te właściwości mogą być wymienione w krajowej deklaracji właściwości użytkowych. Mamy nadzieję, że takie podejście ułatwi odbiorcom naszych wyrobów stosowanie nowych przepisów oraz zapewni ich o pozytywnie wyróżniającej się jakości naszych wyrobów.

W załącznikach podano przykłady krajowych deklaracji właściwości użytkowych opracowanych przez PRiK dla najczęściej spotykanych na rynku wyrobów instalacyjnych z tworzyw sztucznych do budowy sieci kanalizacyjnych i wodociągowych.

5. Podsumowanie

Zastąpienie krajowych deklaracji zgodności krajowymi deklaracjami właściwości użytkowych dla wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym stanowi duże wyzwanie zarówno dla producentów jak i odbiorców wyrobów budowlanych. Treść krajowych deklaracji właściwości użytkowych wymagana przez nowe przepisy jest bardzo podobna do deklaracji właściwości użytkowych wymaganych przez Rozporządzenie 305/2011 dla wyrobów oznakowanych CE. Jednak w odróżnieniu od wyrobów ze znakiem CE producent przy tworzeniu krajowej deklaracji nie może odwołać się do zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego zawartych w normie zharmonizowanej, gdyż przepisy te dotyczą wyłącznie wyrobów, dla których nie ma takich norm! Należy spodziewać się dużego zamieszania na rynku spowodowanego pojawieniem się deklaracji właściwości użytkowych o różnej zawartości na podobne wyroby produkowane przez różnych producentów. Stanowić to będzie poważny problem dla odbiorców przy tworzeniu specyfikacji wymagań na wyroby potrzebne w procesie inwestycyjnym. Polskie Stowarzyszenie Producentów Rur i Kształtek Tworzyw Sztucznych starając się chociaż częściowo zniwelować te trudności opracowało jednolite wzory deklaracji właściwości użytkowych na poszczególne grupy wyrobów instalacyjnych z tworzyw sztucznych

Załącznik 1 Przykład krajowej deklaracji właściwości użytkowych dla polietylenowych rur do przesyłania wody i ciśnieniowej kanalizacji deszczowej i sanitarnej

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr.....

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego: Rury do przesyłania wody oraz do ciśnieniowej kanalizacji deszczowej i sanitarnej (PE) DN/OD 16 - DN/OD 2500

2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego: SDR 7,4, SDR 9, SDR 11, SDR 13,6, SDR 17, SDR 21, SDR 26, klasa materiału : PE 100, PE 80 i PE 40, PFA ≤ 25

3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania: do przesyłania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przesyłania wody przed jej uzdatnieniem, ciśnieniowej kanalizacji deszczowej i sanitarnej, kanalizacyjnych systemów podciśnieniowych oraz do wody przeznaczonej do innych celów.

4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu:

...Firma, ulica, kod-miejscowość, Zakład w miejscowość...

5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony:

nie dotyczy

6. Krajowy system zastosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych: **4**

7. Krajowa specyfikacja Techniczna

7a. Polska Norma wyrobu:

PN-EN 12201-2+A1:2013-12 *Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych do przesyłania wody oraz do ciśnieniowej kanalizacji deszczowej i sanitarnej. Polietylen (PE) Część 2: Rury*

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji: **nie dotyczy**

7b. Krajowa ocena techniczna: **nie dotyczy**

Jednostka oceny technicznej/Krajowa jednostka oceny technicznej: **nie dotyczy**

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu: **nie dotyczy**

8. Deklarowane właściwości użytkowe

Zasadnicze charakterystyki wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi
Właściwości materiału	zgodne z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt 4 oraz PN-EN 12201-1: 2012, pkt 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5	w oparciu o deklarację/certyfikat producenta materiału
Wygląd zewnętrzny	zgodny z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt 5.1	

Barwa	zgodna z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt. 5.2	
Wpływ na jakość wody	zgodny z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt 5.3	posiada atest NIZP/PZH numer Ważny do
Cechy geometryczne	zgodne z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt. 6.2, 6.3, 6.4 i 6.5	
Właściwości mechaniczne	wytrzymałość hydrostatyczna zgodna z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt. 7.2 - 20 °C, 100 h - 80 °C, 165 h - 80 °C, 1000 h	
	wydłużenie przy zerwaniu $\geq 350\%$, PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt. 7.2	
Właściwości fizyczne	masowy wskaźnik szybkości płynięcia (MFR) zgodny z PN-EN 12201-2+A1:2013, pkt. 8.2	
	czas indukcji utleniania: ≥ 20 min, PN-EN 12201-2 +A1:2013, pkt. 8.2	
	skurcz wzdluzny: $\leq 3\%$, PN-EN 12201-2:+A1:2013, pkt 8.2	tylko dla grubości ścianki $\square 16$ mm
Przydatność do stosowania	przydatność do stosowania połączeń doczołowych zgodna z PN EN 12201-2 + A1:2013, pkt 10 oraz PN-EN 12201-5: 2011+A1:2013, pkt. 4.2.2	
Cechowanie	zgodne z PN-EN 12201-2:+A1:2013, pkt 11	

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt. 8 deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o wyrobach budowlanych, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisał(-a):

.....

(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....

.....

(miejsce i data wydania)

(podpis)

Załącznik 2 Przykład krajowej deklaracji właściwości użytkowych dla rur do odwadniania i kanalizacji z PVC-U

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego: Rury o litej ściance z nieplastyfikowanego poli(chlorku winylu) (PVC-U) DN 160÷400

2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego: SN2, SN4, SN8

3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania: do podziemnego bezciśnieniowego odwadniania i kanalizacji pod konstrukcjami budynków oraz poza nimi – obszar zastosowania UD

4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu:

...Firma, ulica, kod-miejscowość, Zakład w miejscowość...

5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony: **nie dotyczy**

6. Krajowy system stosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych: 4

7. Krajowa specyfikacja techniczna:

7a. Polska Norma wyrobu: PN-EN 1401-1:2009 „Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych do podziemnego bezciśnieniowego odwadniania i kanalizacji -- Nieplastyfikowany poli(chlorek winylu) (PVC-U) -- Część 1: Specyfikacje rur, kształtek i systemu”.

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji: **nie dotyczy**

7b. Krajowa ocena techniczna: **nie dotyczy**

Jednostka oceny technicznej/Krajowa jednostka oceny technicznej: **nie dotyczy**

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu: **nie dotyczy**

8. Deklarowane właściwości użytkowe:

Zasadnicze charakterystyki wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi
Zawartość PVC	[wstawić własną wartość], PN-EN 1401-1:2009, pkt. 4.1	obliczona na podstawie znanej receptury producenta
Wytrzymałość na ciśnienie wewnętrzne	zgodna z PN-EN 1401-1:2009, pkt 4.2	badanie materiału rury wykonywane na próbce w postaci rury
Wygląd zewnętrzny	zgodny z PN-EN 1401-1:2009, pkt. 5.1	
Barwa	zgodna z PN-EN 1401-1:2009, pkt. 5.2	
Cechy geometryczne	zgodne z PN-EN 1401-1:2009, pkt. 6.2 i 6.4	
Właściwości mechaniczne	Sztywność obwodowa: SN $\geq 2\text{kN/m}^2$ dla rur SN2, SDR 51	

	SN $\geq 4 \text{ kN/m}^2$ dla rur SN 4, SDR 41 SN $\geq 8 \text{ kN/m}^2$ dla rur SN 8, SDR 34 PN-EN 1401-1:2009, załącznik B	
	Odporność na uderzenia (metoda spadającego ciężarka) - TIR $\leq 10 \%$, PN-EN 1401-1:2009, pkt 7.1.1	
	Odporność na uderzenia (metoda schodkowa) $H_{50} > 1 \text{ m}$, najwyżej jedno pęknięcie poniżej 0,5m, PN-EN 1401-1:2009, pkt. 7.1.2 [jeśli nie dotyczy- wiersz usunąć]	
Właściwości fizyczne	Temperatura mięknięcia według Vicata (VST) $\geq 79 \text{ }^\circ\text{C}$, PN- EN 1401-1:2009, pkt. 8.1	
	Skurcz wzłużny $\leq 5 \%$: brak pęcherzy i pęknięć, PN-EN 1401-1:2009, pkt. 8.1	
	Odporność na dichlorometan w określonej temperaturze: brak oddziaływania, PN-EN 1401-1:2009, pkt. 8.1	
Szczelność	Szczelność połączeń z elastomerowym pierścieniem uszczelniającym zgodna z PN-EN 1401-1:2009, pkt. 9	
	Odporność na cykliczne działanie podwyższonej temperatury zgodna z PN-EN 1401-1:2009 2009, pkt 9	Tylko dla obszaru zastosowania UD i DN ≤ 200
Właściwości materiałów pierścieni uszczelniających	zgodne z PN-EN 1401-1:2009, pkt. 10	w oparciu o Deklarację Właściwości Użytkowych producenta pierścieni uszczelniających
Cechowanie	zgodne z PN-EN 1401-1:2009, pkt 12.1 i 12.2	

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt 8. deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia z 2004 r. o wyrobach budowlanych, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisać(-a):

.....
(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....
(miejsce i data wydania)

.....
(podpis)

Załącznik 3 Przykład krajowej deklaracji właściwości użytkowych dla rur dwuściennych z PP do odwadniania i kanalizacji

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego: *Rury dwuścienne PP DN/ID 150 – 800*
2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego: *typ B PP SN 8*

3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania: *do podziemnego bezciśnieniowego odwadniania i kanalizacji poza konstrukcjami budowli oraz wewnątrz konstrukcji budowli – obszar zastosowania UD*

4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu :

Firma, ulica, kod-miejscowość, Zakład w miejscowość...

5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony: **nie dotyczy**

6. Krajowy system zastosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych: 4

7. Krajowa specyfikacja techniczna:

7a. Polska Norma wyrobu: PN-EN 13476-3+A1: 2009: Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych do podziemnego odwadniania i kanalizacji. Systemy przewodów rurowych o ściankach strukturalnych z nieplastifikowanego poli(chlorku winylu) (PVC-U), polipropylenu (PP) i polietylenu (PE). Część 3 Specyfikacje rur i kształtek o gładkiej powierzchni wewnętrznej i profilowanej powierzchni zewnętrznej oraz systemu, typ B

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji:**nie dotyczy**...

7b. Krajowa ocena techniczna: ...**nie dotyczy**....

Jednostka oceny technicznej/Krajowa jednostka oceny technicznej:.....**nie dotyczy**

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu: ...**nie dotyczy**

8. Deklarowane właściwości użytkowe

Zasadnicze charakterystyki wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi
<i>Wytrzymałość na ciśnienie wewnętrzne</i>	<i>Zgodna z PN-EN 13476-3+ A1:2009, pkt 4.3.2</i>	<i>Badanie materiału wykonywane na próbce w postaci rury litej</i>
<i>Masowy wskaźnik szybkości płynięcia</i>	<i>Zgodny z PN-EN 13476-3+ A1:2009, pkt 4.3.2</i>	<i>Badanie materiału</i>
<i>Właściwości materiału pierścieni uszczelniających</i>	<i>Zgodne z PN-EN 13476-3+ A1:2009, pkt 4.5</i>	<i>W oparciu o Deklarację Właściwości Użytkowych producenta pierścieni uszczelniających</i>
<i>Wygląd</i>	<i>Zgodny z PN EN 13476-1: 2008, pkt 6.1</i>	
<i>Barwa</i>	<i>Zgodna z PN EN 13476-1: 2008, pkt 6.2</i>	
<i>Cechy geometryczne</i>	<i>Zgodne z PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 7.2, szereg DN/ID</i>	
<i>Właściwości fizyczne</i>	<i>Odporność na ogrzewanie – test piecowy zgodna z PN-EN 13476-3+</i>	

	<i>A1:2009, pkt 8.2.1</i>	
<i>Właściwości mechaniczne</i>	<i>Sztywność obwodowa SN 8: $\geq 8 \text{ kN/m}^2$, PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 9.1.1</i>	
	<i>Udarność w temperaturze 0 C (metoda spadającego ciężarka), TIR $\leq 10 \%$, PN-EN 13476-3+ A1:2009 pkt 9.1.1</i>	
	<i>Elastyczność obwodowa 30 zgodna z PN-EN 13476-3+ A1:2009 pkt 9.1.1 i pkt 9.1.2</i>	
	<i>Wskaźnik pełzania: ≤ 4 przy ekstrapolacji dla 2 lat, PN-EN 13476-3+ A1:2009 pkt 9.1.1</i>	
<i>Szczelność</i>	<i>Szczelność połączeń z elastomerowym pierścieniem uszczelniającym zgodna z PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 10</i>	
	<i>Odporność na równoczesne działanie cyklicznych zmian temperatury i zewnętrznego obciążenia zgodna z PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 10</i>	<i>Tylko dla obszaru zastosowania UD i DN/ID ≤ 300</i>
	<i>Odporność na cykliczne działanie podwyższonej temperatury zgodna z PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 10</i>	<i>Tylko dla obszaru zastosowania UD i DN/ID ≤ 180</i>
<i>Cechowanie</i>	<i>Zgodne z PN-EN 13476-3+A1:2009, pkt 11.2.1</i>	

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt 8 deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r o wyrobach budowlanych na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisać(-a):

.....

(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....

(miejsce i data wydania)

.....

(podpis)